

Лабораторна робота 5

Тема: РОЗРОБКА ПРОСТИХ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ

Мета: використовуючи спеціалізовані бібліотеки та мову програмування Python навчитися створювати та застосовувати прості нейронні мережі.

Хід роботи

Завдання 1. Створити простий нейрон

Лістинг програми:

```
import numpy as np

def sigmoid(x):
    # Наша функція активації:  $f(x) = 1 / (1 + e^{-x})$ 
    return 1 / (1 + np.exp(-x))

class Neuron:
    def __init__(self, weights, bias):
        self.weights = weights
        self.bias = bias

    def feedforward(self, inputs):
        total = np.dot(self.weights, inputs) + self.bias
        return sigmoid(total)

weights = np.array([0, 1])  # w1 = 0, w2 = 1
bias = 4  # b = 4
n = Neuron(weights, bias)

x = np.array([2, 3])  # x1 = 2, x2 = 3
print(n.feedforward(x))
```

0.9990889488055994

Рис. 1 Результат виконання програми

					ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Лр5			
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	Звіт з лабораторної роботи			
Розроб.		Бойко Д.Є.						
Перевір.		Голенко М.Ю.						
Керівник								
Н. контр.								
Зав. каф.					ФІКТ Гр. ІПЗ-20-1[1]			
					Літ.	Арк.	Аркушів	
						1	21	

Завдання 2. Створити просту нейронну мережу для передбачення статі людини

Лістинг програми

```
import numpy as np

def sigmoid(x):
    return 1 / (1 + np.exp(-x))

class Neuron:
    def __init__(self, weights, bias):
        self.weights = weights
        self.bias = bias

    def feedforward(self, inputs):
        total = np.dot(self.weights, inputs) + self.bias
        return sigmoid(total)

weights = np.array([0, 1]) # w1 = 0, w2 = 1
bias = 4 # b = 4
n = Neuron(weights, bias)

x = np.array([2, 3]) # x1 = 2, x2 = 3

class VoitkoNeuralNetwork:

    def __init__(self):
        weights = np.array([0, 1])
        bias = 0

        self.h1 = Neuron(weights, bias)
        self.h2 = Neuron(weights, bias)
        self.o1 = Neuron(weights, bias)

    def feedforward(self, x):
        out_h1 = self.h1.feedforward(x)
        out_h2 = self.h2.feedforward(x)

        out_o1 = self.o1.feedforward(np.array([out_h1, out_h2]))

        return out_o1

network = VoitkoNeuralNetwork()
x = np.array([2, 3])
print(network.feedforward(x)) # 0.7216325609518421
```

0.7216325609518421

Рис. 2 Результат виконання програми

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Лр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				2
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Лістинг програми

```
import numpy as np

def sigmoid(x):
    return 1 / (1 + np.exp(-x))

def deriv_sigmoid(x):
    fx = sigmoid(x)
    return fx * (1 - fx)

def mse_loss(y_true, y_pred):
    return ((y_true - y_pred) ** 2).mean()

class VoitkoNeuralNetwork:

    def __init__(self):
        self.w1 = np.random.normal()
        self.w2 = np.random.normal()
        self.w3 = np.random.normal()
        self.w4 = np.random.normal()
        self.w5 = np.random.normal()
        self.w6 = np.random.normal()
        self.b1 = np.random.normal()
        self.b2 = np.random.normal()
        self.b3 = np.random.normal()

    def feedforward(self, x):
        h1 = sigmoid(self.w1 * x[0] + self.w2 * x[1] + self.b1)
        h2 = sigmoid(self.w3 * x[0] + self.w4 * x[1] + self.b2)
        o1 = sigmoid(self.w5 * h1 + self.w6 * h2 + self.b3)
        return o1

    def train(self, data, all_y_trues):
        learn_rate = 0.1
        epochs = 1000

        for epoch in range(epochs):
            for x, y_true in zip(data, all_y_trues):
                sum_h1 = self.w1 * x[0] + self.w2 * x[1] + self.b1
                h1 = sigmoid(sum_h1)

                sum_h2 = self.w3 * x[0] + self.w4 * x[1] + self.b2
                h2 = sigmoid(sum_h2)

                sum_o1 = self.w5 * h1 + self.w6 * h2 + self.b3
                o1 = sigmoid(sum_o1)
                y_pred = o1

                d_L_d_ypred = -2 * (y_true - y_pred)

                d_ypred_d_w5 = h1 * deriv_sigmoid(sum_o1)
                d_ypred_d_w6 = h2 * deriv_sigmoid(sum_o1)
                d_ypred_d_b3 = deriv_sigmoid(sum_o1)

                d_ypred_d_h1 = self.w5 * deriv_sigmoid(sum_o1)
                d_ypred_d_h2 = self.w6 * deriv_sigmoid(sum_o1)

                d_h1_d_w1 = x[0] * deriv_sigmoid(sum_h1)
                d_h1_d_w2 = x[1] * deriv_sigmoid(sum_h1)
```

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Пр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				3
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

```

        d_h1_d_b1 = deriv_sigmoid(sum_h1)

        d_h2_d_w3 = x[0] * deriv_sigmoid(sum_h2)
        d_h2_d_w4 = x[1] * deriv_sigmoid(sum_h2)
        d_h2_d_b2 = deriv_sigmoid(sum_h2)

        self.w1 -= learn_rate * d_L_d_ypred * d_ypred_d_h1 * d_h1_d_w1
        self.w2 -= learn_rate * d_L_d_ypred * d_ypred_d_h1 * d_h1_d_w2
        self.b1 -= learn_rate * d_L_d_ypred * d_ypred_d_h1 * d_h1_d_b1

        self.w3 -= learn_rate * d_L_d_ypred * d_ypred_d_h2 * d_h2_d_w3
        self.w4 -= learn_rate * d_L_d_ypred * d_ypred_d_h2 * d_h2_d_w4
        self.b2 -= learn_rate * d_L_d_ypred * d_ypred_d_h2 * d_h2_d_b2

        self.w5 -= learn_rate * d_L_d_ypred * d_ypred_d_w5
        self.w6 -= learn_rate * d_L_d_ypred * d_ypred_d_w6
        self.b3 -= learn_rate * d_L_d_ypred * d_ypred_d_b3

    if epoch % 10 == 0:
        y_preds = np.apply_along_axis(self.feedforward, 1, data)
        loss = mse_loss(all_y_trues, y_preds)
        print("Epoch %d loss: %.3f" % (epoch, loss))

data = np.array([
    [-2, -1], # Alice
    [25, 6], # Bob
    [17, 4], # Charlie
    [-15, -6], # Diana
])

all_y_trues = np.array([
    1, # Alice
    0, # Bob
    0, # Charlie
    1, # Diana
])

network = VoitkoNeuralNetwork()
network.train(data, all_y_trues)
emily = np.array([-7, -3]) # 128 фунтов, 63 дюйма
frank = np.array([20, 2]) # 155 фунтов, 68 дюймов
print("Emily: %.3f" % network.feedforward(emily)) # 0.951 - F
print("Frank: %.3f" % network.feedforward(frank)) # 0.039 - M

```

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Лр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		4

```

Epoch 0 loss: 0.272
Epoch 10 loss: 0.212
Epoch 20 loss: 0.163
Epoch 30 loss: 0.093
Epoch 40 loss: 0.066
Epoch 50 loss: 0.051
Epoch 60 loss: 0.041
Epoch 70 loss: 0.034
Epoch 80 loss: 0.029
Epoch 90 loss: 0.025
Epoch 100 loss: 0.022
Epoch 110 loss: 0.019
Epoch 120 loss: 0.017
Epoch 130 loss: 0.016
Epoch 140 loss: 0.014
Epoch 150 loss: 0.013
Epoch 160 loss: 0.012
Epoch 170 loss: 0.011
Epoch 180 loss: 0.011
Epoch 190 loss: 0.010
Epoch 200 loss: 0.009
Epoch 210 loss: 0.009
Epoch 220 loss: 0.008
Epoch 230 loss: 0.008
Epoch 240 loss: 0.008
Epoch 250 loss: 0.007
Epoch 260 loss: 0.007
Epoch 270 loss: 0.007
Epoch 280 loss: 0.006
Epoch 290 loss: 0.006
Epoch 300 loss: 0.006
Epoch 310 loss: 0.006
Epoch 320 loss: 0.005
Epoch 330 loss: 0.005
Epoch 340 loss: 0.005
Epoch 350 loss: 0.005
Epoch 360 loss: 0.005
Epoch 370 loss: 0.005
Epoch 380 loss: 0.004
Epoch 390 loss: 0.004
Epoch 400 loss: 0.004
Epoch 410 loss: 0.004
Epoch 420 loss: 0.004
Epoch 430 loss: 0.004
Epoch 440 loss: 0.004
Epoch 450 loss: 0.004
Epoch 460 loss: 0.004
Epoch 470 loss: 0.003
Epoch 480 loss: 0.003
Epoch 490 loss: 0.003
Epoch 500 loss: 0.003
Epoch 510 loss: 0.003
Epoch 520 loss: 0.003
Epoch 530 loss: 0.003
Epoch 540 loss: 0.003
Epoch 550 loss: 0.003

```

Рис. 3 Результат виконання програми

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Лр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				5
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

```

Epoch 550 loss: 0.003
Epoch 560 loss: 0.003
Epoch 570 loss: 0.003
Epoch 580 loss: 0.003
Epoch 590 loss: 0.003
Epoch 600 loss: 0.003
Epoch 610 loss: 0.003
Epoch 620 loss: 0.003
Epoch 630 loss: 0.002
Epoch 640 loss: 0.002
Epoch 650 loss: 0.002
Epoch 660 loss: 0.002
Epoch 670 loss: 0.002
Epoch 680 loss: 0.002
Epoch 690 loss: 0.002
Epoch 700 loss: 0.002
Epoch 710 loss: 0.002
Epoch 720 loss: 0.002
Epoch 730 loss: 0.002
Epoch 740 loss: 0.002
Epoch 750 loss: 0.002
Epoch 760 loss: 0.002
Epoch 770 loss: 0.002
Epoch 780 loss: 0.002
Epoch 790 loss: 0.002
Epoch 800 loss: 0.002
Epoch 810 loss: 0.002
Epoch 820 loss: 0.002
Epoch 830 loss: 0.002
Epoch 840 loss: 0.002
Epoch 850 loss: 0.002
Epoch 860 loss: 0.002
Epoch 870 loss: 0.002
Epoch 880 loss: 0.002
Epoch 890 loss: 0.002
Epoch 900 loss: 0.002
Epoch 910 loss: 0.002
Epoch 920 loss: 0.002
Epoch 930 loss: 0.002
Epoch 940 loss: 0.002
Epoch 950 loss: 0.002
Epoch 960 loss: 0.002
Epoch 970 loss: 0.002
Epoch 980 loss: 0.002
Epoch 990 loss: 0.002
Emily: 0.964
Frank: 0.039

Process finished with exit code 0

```

Рис. 4 Результат виконання програми

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Лр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				6
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Висновок

Функція активації, або передавальна функція штучного нейрона — залежність вихідного сигналу штучного нейрона від вхідного. Більшість видів нейронних мереж для функції активації використовують сигмоїди.

Можливості нейронних мереж прямого поширення полягають в тому, що сигнали поширюються в одному напрямку, починаючи від вхідного шару нейронів, через приховані шари до вихідного шару і на вихідних нейронах отримується результат опрацювання сигналу. В мережах такого виду немає зворотніх зв'язків.

Нейронні мережі прямого поширення знаходять своє застосування в задачах комп'ютерного бачення та розпізнаванні мовлення, де класифікація цільових класів ускладнюється. Такі типи нейронних мереж добре справляються із зашумленими даними.

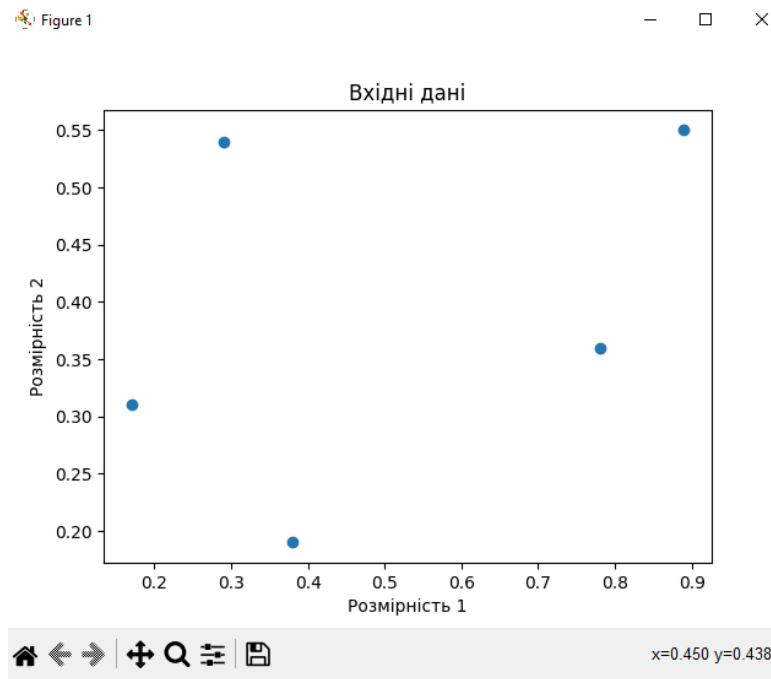
Завдання 2.3. Класифікатор на основі перцептрону з використанням бібліотеки NeuroLab

Лістинг програми

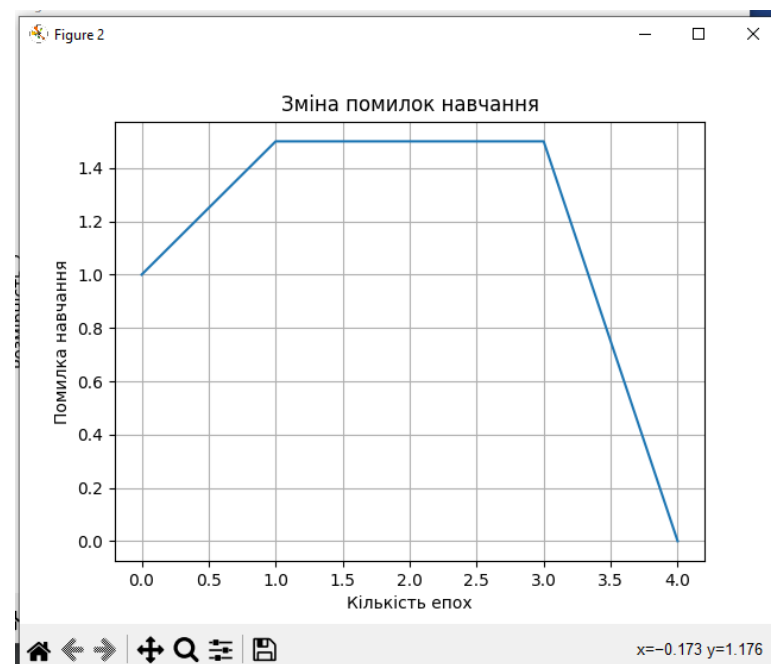
```
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt
import neurolab as nl

text = np.loadtxt('data_perceptron.txt')
data = text[:, :2]
labels = text[:, 2].reshape((text.shape[0], 1))
plt.figure()
plt.scatter(data[:, 0], data[:, 1])
plt.xlabel('Розмірність 1')
plt.ylabel('Розмірність 2')
plt.title('Вхідні дані')
dim1_min, dim1_max, dim2_min, dim2_max = 0, 1, 0, 1
num_output = labels.shape[1]
dim1 = [dim1_min, dim1_max]
dim2 = [dim2_min, dim2_max]
perceptron = nl.net.newp([dim1, dim2], num_output)
error_progress = perceptron.train(data, labels, epochs = 100, show = 20, lr = 0.03)
plt.figure()
plt.plot(error_progress)
plt.xlabel('Кількість епох')
plt.ylabel('Помилка навчання')
plt.title('Зміна помилок навчання')
plt.grid()
plt.show()
```

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Лр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				7
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Рис. 5 Результат виконання програми

Рис. 6 Результат виконання програми

Висновок

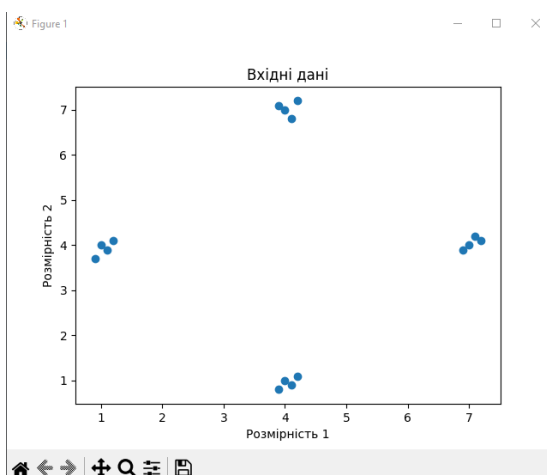
На другому графіку я відобразив процес навчання, використовуючи метрику помилки. Під час першої епохи відбулося від 1.0 до 1.5 помилок, під час наступних двох епох відбулось 1.5 помилок. Потім під час 4 епохи помилки почались зменшуватись, тому що ми навчили перцептрон за допомогою тренувальних даних.

Завдання 2.4. Побудова одношарової нейронної мережі

Лістинг програми

```
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt
import neurolab as nl

text = np.loadtxt('data_simple_nn.txt')
data = text[:, 0:2]
labels = text[:, 2:]
plt.figure()
plt.scatter(data[:, 0], data[:, 1])
plt.xlabel('Розмірність 1')
plt.ylabel('Розмірність 2')
plt.title('Вхідні дані')
dim1_min, dim1_max = data[:, 0].min(), data[:, 0].max()
dim2_min, dim2_max = data[:, 1].min(), data[:, 1].max()
num_output = labels.shape[1]
dim1 = [dim1_min, dim1_max]
dim2 = [dim2_min, dim2_max]
nn = nl.net.newp([dim1, dim2], num_output)
error_progress = nn.train(data, labels, epochs = 100, show = 20, lr = 0.03)
plt.figure()
plt.plot(error_progress)
plt.xlabel('Кількість епох')
plt.ylabel('Помилка навчання')
plt.title('Зміна помилок навчання')
plt.grid()
plt.show()
print('\nTest results:')
data_test = [[0.4, 4.3], [4.4, 0.6], [4.7, 8.1]]
for item in data_test:
    print(item, '-->', nn.sim([item])[0])
```


		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Лр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				9
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Рис. 7 Графік вхідних даних

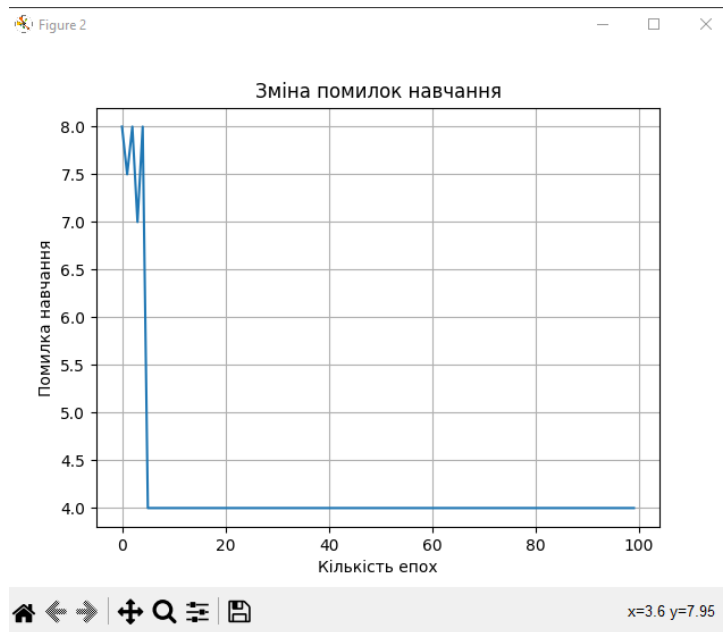

Рис. 8 Графік вхідних даних

```
Epoch: 20; Error: 4.0;
Epoch: 40; Error: 4.0;
Epoch: 60; Error: 4.0;
Epoch: 80; Error: 4.0;
Epoch: 100; Error: 4.0;
The maximum number of train epochs is reached
```

Рис. 9 Результат виконання програми

Висновок

На рис. 20 зображено процес навчання мережі. На 20 епосі відбулось 4 помилки, аналогічно на 40, 60, 80 та 100. Потім вивелось повідомлення, що ми досягли максимальної кількості епох для тренування. Ми вирішили визначити вибірккові тестові точки даних та запустили для них нейронну мережу. І це його результат.

Завдання 2.5. Побудова багатошарової нейронної мережі

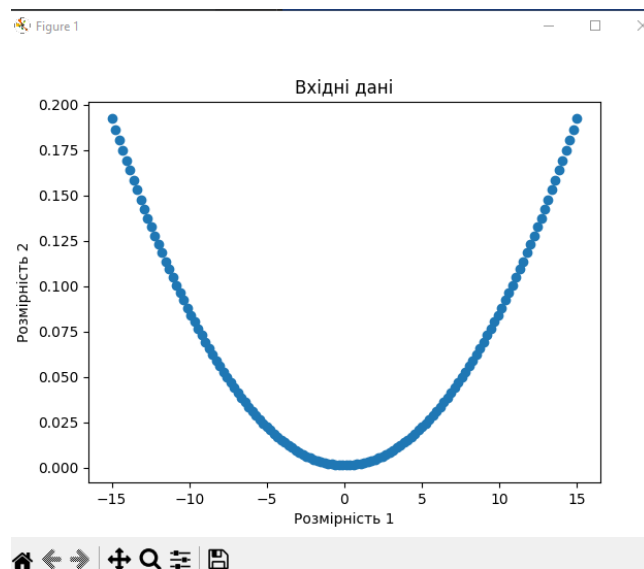
```
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt
import neurolab as nl
min_val = -15
max_val = 15
num_points = 130
x = np.linspace(min_val, max_val, num_points)
y = 3 * np.square(x) + 5
y /= np.linalg.norm(y)
data = x.reshape(num_points, 1)
```

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Лр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				10
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

```

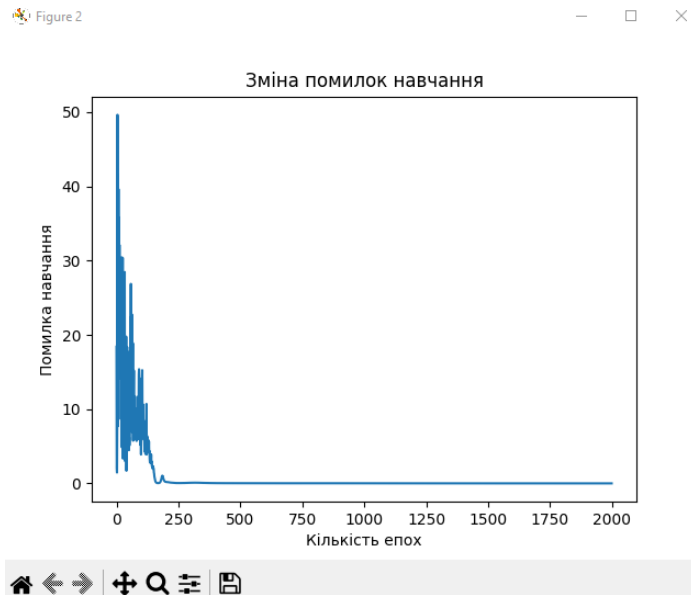
labels = y.reshape(num_points, 1)
plt.figure()
plt.scatter(data, labels)
plt.xlabel('Розмірність 1')
plt.ylabel('Розмірність 2')
plt.title('Вхідні дані')
nn = nl.net.newff([[min_val, max_val]], [10, 6, 1])
nn.trainf = nl.train.train_gd
error_progress = nn.train(data, labels, epochs=2000, show = 100, goal = 0.01)
output = nn.sim(data)
y_pred = output.reshape(num_points)
plt.figure()
plt.plot(error_progress)
plt.xlabel('Кількість епох')
plt.ylabel('Помилка навчання')
plt.title('Зміна помилок навчання')
x_dense = np.linspace(min_val, max_val, num_points * 2)
y_dense_pred = nn.sim(x_dense.reshape(x_dense.size, 1)).reshape(x_dense.size)
plt.figure()
plt.plot(x_dense, y_dense_pred, '-', x, y, '.', x, y_pred, 'p')
plt.title('Фактичні і прогнозовані значення')
plt.show()

```

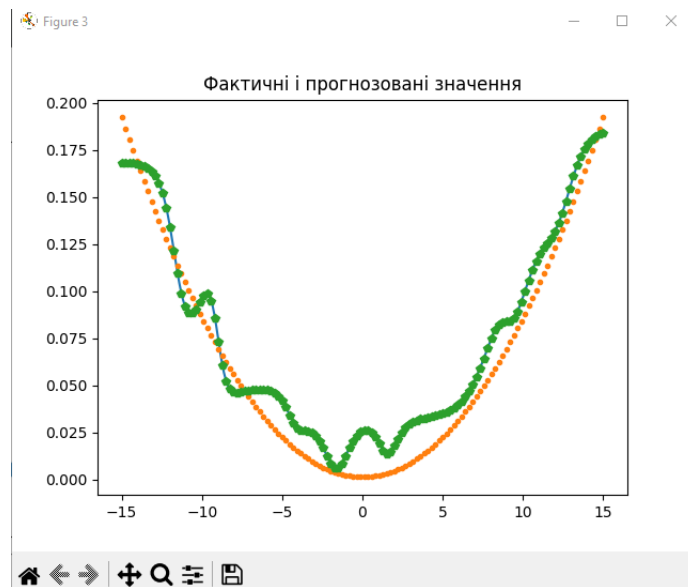

Рис. 10 Результат виконання програми

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Лр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				11
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Рис. 11 Результат виконання програми

Рис. 12 Результат виконання програми

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Пр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				12
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

```
C:\Users\Admin\PycharmProjects\labka5\venv\Scripts\python.exe C:\Users\Admin\PycharmProjects\labka5\LR_5_task_6.py
Epoch: 100; Error: 3.8971502113067884;
Epoch: 200; Error: 0.20659635218589764;
Epoch: 300; Error: 0.09394051853970468;
Epoch: 400; Error: 0.04750492778482725;
Epoch: 500; Error: 0.03598989003940468;
Epoch: 600; Error: 0.03135003406058164;
Epoch: 700; Error: 0.02804570858272175;
Epoch: 800; Error: 0.028305764193339432;
Epoch: 900; Error: 0.02771944513094505;
Epoch: 1000; Error: 0.025043919737972747;
Epoch: 1100; Error: 0.022373510315360175;
Epoch: 1200; Error: 0.019886571924697283;
Epoch: 1300; Error: 0.017816685222463526;
Epoch: 1400; Error: 0.0163172013114228;
Epoch: 1500; Error: 0.015212590425481627;
Epoch: 1600; Error: 0.014349822661857086;
Epoch: 1700; Error: 0.013673668767267295;
Epoch: 1800; Error: 0.013140543892706188;
Epoch: 1900; Error: 0.012700816690986383;
Epoch: 2000; Error: 0.012325086835247445;
The maximum number of train epochs is reached
```

Рис. 13 Результат виконання програми

Висновок

На рис. 13 зображено процес навчання мережі. Відносно кожної епосі відбувались помилки. На 100 3.87 помилки. На 2000 0.01. Потім вивелось повідомлення, що ми досягли цілі навчання.

Завдання 2.6. Побудова багатошарової нейронної мережі для свого варіанту

Варіант 2	$y = 2x^2 + 6$
-----------	----------------

Номер варіанта	Багатошаровий перцептрон	
	Кількість шарів	Кількості нейронів у шарах
1	2	3-1
2	2	2-1

```
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt
import neurolab as nl
min_val = -15
max_val = 15
num_points = 130
x = np.linspace(min_val, max_val, num_points)
y = 2 * x * x + 6
y /= np.linalg.norm(y)
data = x.reshape(num_points, 1)
labels = y.reshape(num_points, 1)
plt.figure()
```

```
plt.scatter(data, labels)
plt.xlabel('Розмірність 1')
plt.ylabel('Розмірність 2')
plt.title('Вхідні дані')
nn = nl.net.newff([[min_val, max_val]], [2, 1])
nn.trainf = nl.train.train_gd
error_progress = nn.train(data, labels, epochs=2000, show = 100, goal = 0.01)
output = nn.sim(data)
y_pred = output.reshape(num_points)
plt.figure()
plt.plot(error_progress)
plt.xlabel('Кількість епох')
plt.ylabel('Помилка навчання')
plt.title('Зміна помилок навчання')
x_dense = np.linspace(min_val, max_val, num_points * 2)
y_dense_pred = nn.sim(x_dense.reshape(x_dense.size, 1)).reshape(x_dense.size)
plt.figure()
plt.plot(x_dense, y_dense_pred, '-', x, y, '.', x, y_pred, 'p')
plt.title('Фактичні і прогнозовані значення')
plt.show()
```

Figure 1

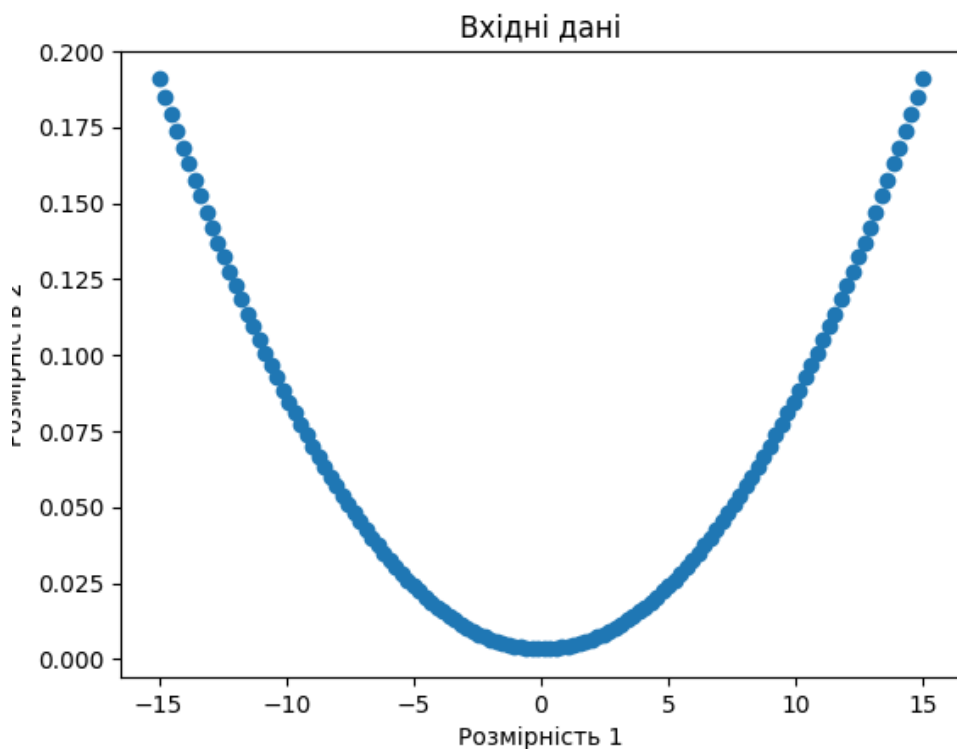

Рис. 14 Результат виконання програми

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Пр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				14
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

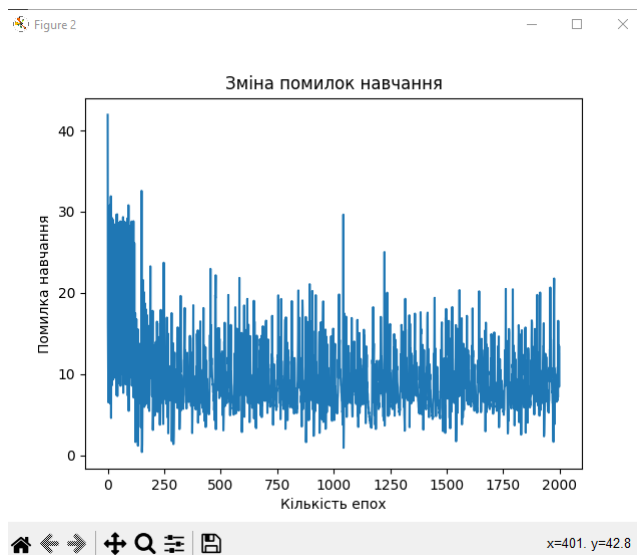

Рис. 15 Результат виконання програми

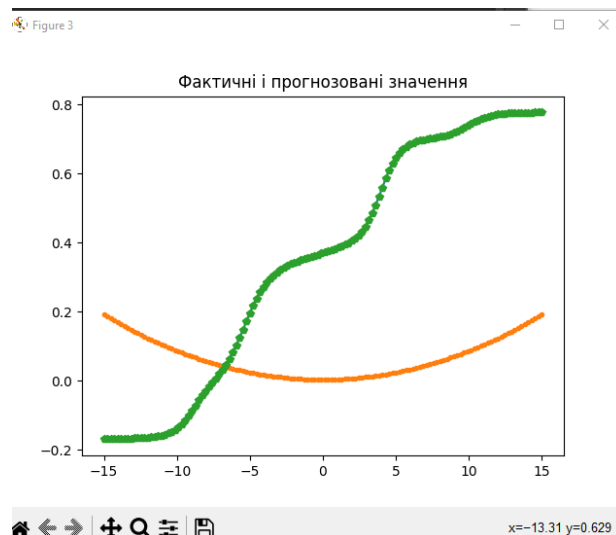

Рис. 16 Результат виконання програми

```
Epoch: 100; Error: 13.458320123952326;
Epoch: 200; Error: 17.80867288745851;
Epoch: 300; Error: 7.433569857986825;
Epoch: 400; Error: 15.40968944571329;
Epoch: 500; Error: 11.317734053148037;
Epoch: 600; Error: 10.603515381348357;
Epoch: 700; Error: 13.191694198393776;
Epoch: 800; Error: 12.968243318133414;
Epoch: 900; Error: 8.940315633287401;
Epoch: 1000; Error: 5.216232905957388;
Epoch: 1100; Error: 7.232253380853884;
Epoch: 1200; Error: 5.712953011278708;
Epoch: 1300; Error: 11.670225025515498;
Epoch: 1400; Error: 9.73595638975371;
Epoch: 1500; Error: 7.040613744361959;
Epoch: 1600; Error: 12.314251532708436;
Epoch: 1700; Error: 14.474346679071562;
Epoch: 1800; Error: 7.587203693530311;
Epoch: 1900; Error: 11.271178093709597;
Epoch: 2000; Error: 13.368675068553793;
The maximum number of train epochs is reached
```

Рис. 17 Результат виконання програми

На рис. 17 зображено процес навчання мережі. На 100 епосі відбулось 13.45 помилки, на 200 епосі відбулось 17.80 помилки, і так далі, на 2000 епосі відбулось 13.36 помилки,. Потім вивелось повідомлення, що ми досягли максимальної кількості епох для тренування.

Завдання 2.7. Побудова нейронної мережі на основі карти Кохонена, що самоорганізується

```
import numpy as np
import neurolab as nl
import numpy.random as rand

skv = 0.05
centr = np.array([[0.2, 0.2], [0.4, 0.4], [0.7, 0.3], [0.2, 0.5]])
rand_norm = skv * rand.randn(100, 4, 2)
inp = np.array([centr + r for r in rand_norm])
inp.shape = (100 * 4, 2)
rand.shuffle(inp)

# Create net with 2 inputs and 4 neurons
net = nl.net.newc([[0.0, 1.0], [0.0, 1.0]], 4)
# train with rule: Conscience Winner Take All algorithm (CWTA)
error = net.train(inp, epochs=200, show=100)

# Plot results:
import pylab as pl
pl.title('Classification Problem')
pl.subplot(211)
pl.plot(error)
pl.xlabel('Epoch number')
pl.ylabel('error (default MAE)')
w = net.layers[0].np['w']

pl.subplot(212)
pl.plot(inp[:,0], inp[:,1], '.', \
        centr[:,0], centr[:,1], 'yv', \
        w[:,0], w[:,1], 'p')
pl.legend(['train samples', 'real centers', 'train centers'])
pl.show()
```

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Пр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				16
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

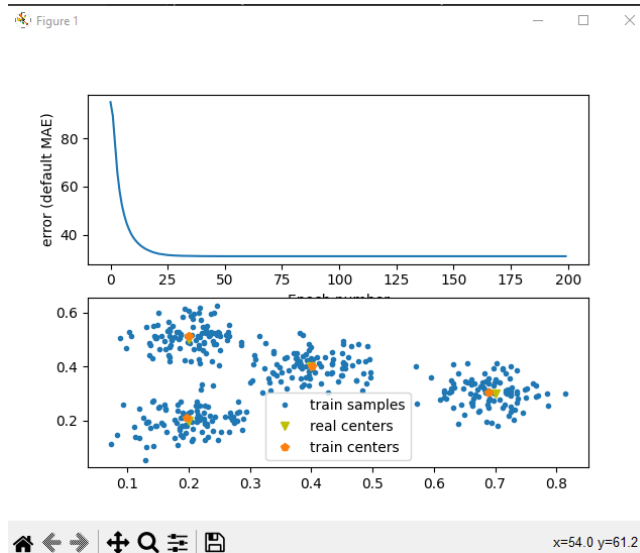

Рис. 18 Результат виконання програми

Помилка MAE - Середня абсолютна помилка (Mean Absolute Error). Середньою абсолютною похибкою називають середнє арифметичне з абсолютних похибок усіх вимірювань.

Завдання 2.8. Дослідження нейронної мережі на основі карти Кохонена, що само організується

№ варіанту	Центри кластера	таблиця
		skv
Варіант 1	[0.2, 0.2], [0.4, 0.4], [0.7, 0.3], [0.2, 0.5], [0.5, 0.5]	0,03
Варіант 2	[0.1, 0.2], [0.4, 0.3], [0.7, 0.3], [0.2, 0.5], [0.5, 0.5]	0,03

```
import numpy as np
import neurolab as nl
import numpy.random as rand

skv = 0.03
centr = np.array([[0.1, 0.2], [0.4, 0.3], [0.7, 0.3], [0.2, 0.5], [0.5, 0.5]])
rand_norm = skv * rand.randn(100, 5, 2)
inp = np.array([centr + r for r in rand_norm])
inp.shape = (100 * 5, 2)
rand.shuffle(inp)

# Create net with 2 inputs and 5 neurons
net = nl.net.newc([[0.0, 1.0], [0.0, 1.0]], 5)
# train with rule: Conscience Winner Take All algorithm (CWTA)
error = net.train(inp, epochs=200, show=20)

# Plot results:
import pylab as pl
pl.title('Classification Problem')
pl.subplot(211)
pl.plot(error)
pl.xlabel('Epoch number')
pl.ylabel('error (default MAE)')
w = net.layers[0].np['w']

pl.subplot(212)
pl.plot(inp[:,0], inp[:,1], '.', \
        centr[:,0], centr[:,1], 'yv', \
        w[:,0], w[:,1], 'p')
```

```
pl.legend(['train samples', 'real centers', 'train centers'])
pl.show()
```

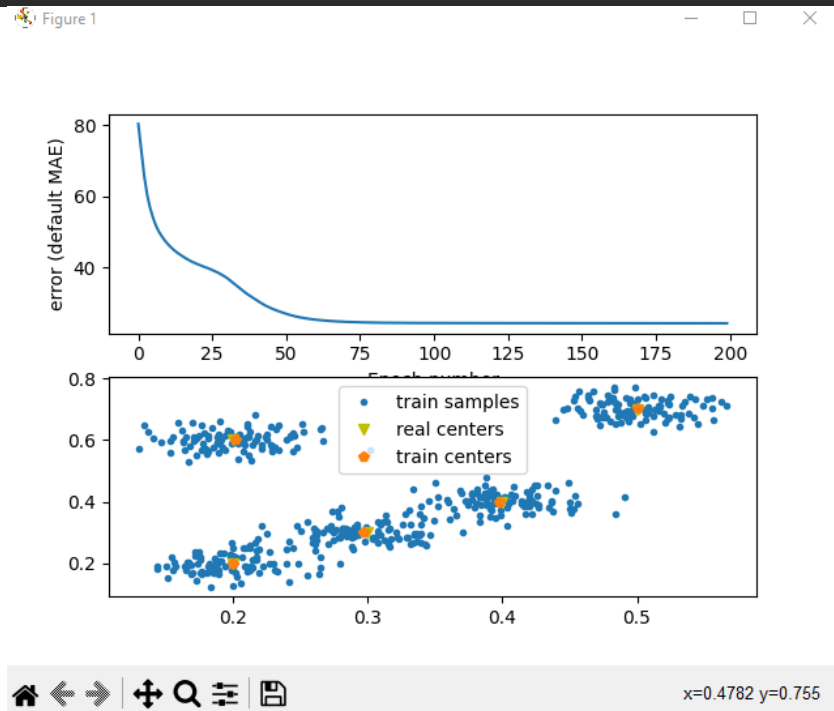

Рис. 19 Результат виконання програми

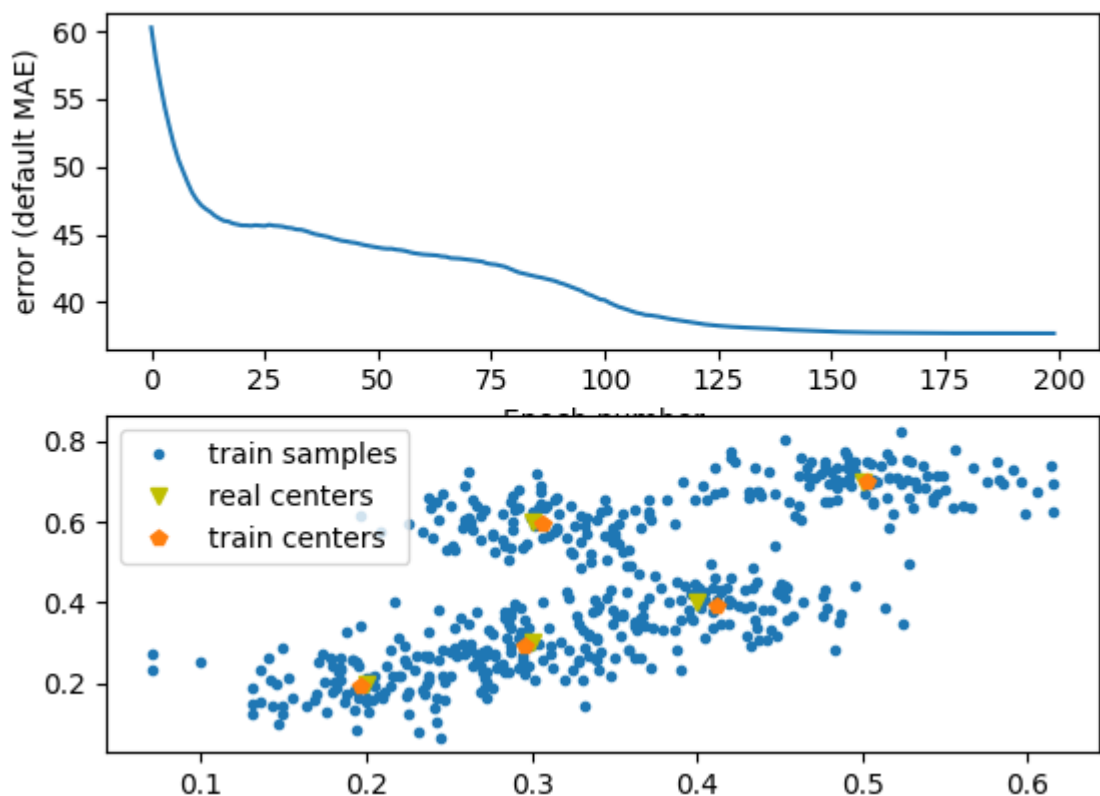
```
Epoch: 20; Error: 41.283959246160755;
Epoch: 40; Error: 31.329237021092233;
Epoch: 60; Error: 25.36329247625688;
Epoch: 80; Error: 24.463384392016515;
Epoch: 100; Error: 24.335845989924763;
Epoch: 120; Error: 24.312458596609424;
Epoch: 140; Error: 24.305425103271443;
Epoch: 160; Error: 24.2881992850575;
Epoch: 180; Error: 24.273043961974373;
Epoch: 200; Error: 24.26844318851236;
The maximum number of train epochs is reached
```

Рис. 20 Результат виконання програми

На рис. 20 зображено процес навчання мережі. На 20 епосі відбулось 41.28 помилки, помилки і так далі, на 200 епосі відбулось 24.26 помилки,. Потім вивелось повідомлення, що ми досягли максимальної кількості епох для тренування.

```
# Create net with 2 inputs and 5 neurons
net = nl.net.newc([[0.0, 1.0],[0.0, 1.0]], 5)
```

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Пр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				18
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Рис. 21 Результат виконання програми

```
Epoch: 20; Error: 45.73217653445968;
Epoch: 40; Error: 44.82499284201299;
Epoch: 60; Error: 43.570459583975094;
Epoch: 80; Error: 42.48647638310686;
Epoch: 100; Error: 40.207231361042254;
Epoch: 120; Error: 38.53016325498826;
Epoch: 140; Error: 37.98861556660097;
Epoch: 160; Error: 37.76699808236715;
Epoch: 180; Error: 37.71504318937701;
Epoch: 200; Error: 37.70617628328979;
The maximum number of train epochs is reached
```

Рис. 22 Результат виконання програми

Якщо порівнювати нейронну мережу Кохонена з 4 нейронами та 5 нейронами, можна зробити такі висновки. При 4 нейронах Помилка MAE повільніше зменшується, ніж з 5 нейронами, також з 5 нейронами ця помилка нижча. З 5 нейронами обоє центрів збігаються майже в одні точці. Число нейронів в шарі Кохонена має відповідати числу класів вхідних сигналів. Тобто в нашому випадку

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Пр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				19
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

нам давалось 5 вхідних сигналів, значить у нас має бути 5 нейронів, а не 4. Отже, невірний вибір кількості нейронів числу кластерів впливає на величину помилки ускладнюючи навчання мережі і швидкості, тому на рис. 33 набагато гірші результати, ніж на рис. 36

Висновок: під час виконання лабораторної роботи, використовуючи спеціалізовані бібліотеки та мову програмування Python навчитися створювати та застосовувати прості нейронні мережі.

Репозиторій: <https://github.com/BOYYYKO/ai/tree/main/lr5>

		Бойко Д.Є.			ДУ «Житомирська політехніка».23.121.02.000 – Лр5	Арк.
		Голенко М.Ю.				20
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		